

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita B. Francisci Xaverii

Torsellini, Orazio

Coloniae Agrippinae, 1610

V. Rei Christianæ cursu Cangoximæ impedito, Firandi & Amangucij
Euangelium prædicat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42323

CAPVT V.

Rei Christianæ cursu Cangoximæ impedito, Firandæ & Amangucij Euangelium prædicat.

DISP AR in simili causa Cangoximæ ciuitatis Francisci que conditio fuit. Cùm enim is, martyrij audus, auctoritatem obtinisset Bonziorum, iamque læta neophytorum seges niteret; subito procella, à Bonzijs concitata, rei Christianæ ingentē intulit calamitatem, quæ Xauerio grauior omni martyrio accidit. Multi iam, celestis Numinis instinctu, Christiana susceperant sacra: plures ad Christi religionem perspecta veritas pelliciebat: cùm Euangelij cursum (id quod tanto antè Franciscus prouiderat) Bonzij auerterunt. Nam Christiana religione inducta, cuius incrementum eos sefellerat, Deorum religionem, suamque auctoritatem, ad ludibrium recidisse intuentes, enimuero flagrare ira, odio furenter coeperunt. Ergo non magis dolore, quàm Diabolo stimulante, ad Regem frequentes coeunt, grauiiter sanè seuerèque illi denuntiantes, Videret etiam, atque etiam quid ageret; dum integra res esset, suæ communi que prospiceret.

O 33 salu-

*Bonzij
cursum
Euange-
lij auer-
tunt.*

„ saluti. Si suos populares peregrinas reli-
 „ giones suscipere pateretur, profectò Deos
 „ patrios passim ludibrio futuros: quibus
 „ iratis, cui dubium esse, quin Cangoxi-
 „ ma, Regnumque eius vniuersum breui
 „ euertendum foret? An verò non videret
 „ Christianam religionem Iaponicæ peni-
 „ tus aduersari; tantumque de illa demi-
 „ quotidie, quantum Christianæ accede-
 „ ret? An ignoraret acerbissimum patrijs
 „ Dijs inurere dolorem, quicumque patria
 „ sacra postferret peregrinis? utique leui-
 „ rem culpam esse peccantis populi, quam
 „ Regis in peccato alieno conuiuentis. cæ-
 „ lestes iras morâ fieri aciores. Iaponicæ
 „ quippe religionis conditores haud du-
 „ biè, pro tanta cõtumelia, debitas de Can-
 „ goximanis expetituros pœnas: & pauco-
 „ rum impietatem Regi Regnoque exitio
 „ futuram. Quare si quis ei patriarum cæ-
 „ remoniarum, si quis Deorum respectus
 „ memoriae esset; eorum vel gratiã spe-
 „ ctaret, vel formidaret iram. Hac Bonzio-
 „ rum oratione ille perterritus, & simul
 „ commercij Lusitanorum spe frustratus,
 „ protinus cum vinculorum mortisq; mi-
 „ nis edicit, atque interdicit, vt omnes pa-
 „ triam retineant religionem: neu quis-
 „ quam in posterum Christianis mysterijs
 „ initietur. At Xauerius, meliora quotidie

spe-

sperans, cū summa cura excolebat neo-
 phytos: quod ab ea re otij erat, ex con-
 suetudine sua tribuebat Deo, quo cum
 magis, quàm cum hominibus versaba-
 tur, diuinum colloquium non tantū vir-
 tutis hortamentum, sed laboris etiam so-
 latium ratus. Itaque grauissima famis &
 frigoris incommoda, aliasque maximas
 difficultates, homo peregrinus, in barba-
 ra & infesta ciuitate, mira æquitate animi
 pertulit. Cæterum anno in hisce labori-
 bus & ærumnis circumactō, cum penitus
 obseptū Euangelio iter Cangoximæ cer-
 neret, demigrare statuit aliō. Neophytis
 ergo valere iussis, Paulo eorum tutelam
 reliquit: ipse, Cosmo Turriano & Ioanne
 Fernando comitantibus, noua erectus
 spe, in Figuenum Regnum, quō iter Lu-
 sitani auerterant, petere intendit. Incredi-
 bile dictu est, noui Christiani in Franci-
 sci digressu quantum profuderint lacry-
 marū. quippe illum cū alijs nominibus,
 tum verō ob egregiam eius sanctitatem,
 eximiè carū habebant omnes. Quocirca
 flentes, eumque magistrum, ducem, pa-
 trem confusis appellantes vocibus, pro se
 quisque immortales abeunti egere gra-
 tes, quōd eis tanto suo labore æternæ sa-
 lutis monstrasset viam. Erant neophyti
 facile octingenti, tam bene instituti, vt

*Regnum
 Figuenum.*

Paulo magistro intra paucos menses or-
 bati, septem ipsos annos, sine vlllo duce,
 omnes ad vnum in Christi fide perman-
 ferint, quoad aliquot è Societate I E S V
 eò missi venère. Figuenum regnum est
 in eadem Iaponiæ insula, quam Ximum
 appellari docuimus. Ad huius Regni op-
 pidum (Firando nomen est) millibus
 passuum à Cangoxima circiter CC. pro-
 gressus Xaverius, benignè à Lusitanis, &
 eorum instinctu etiam ab Rege excipi-
 tur: apud quem dies aliquot diuersatus,
 oppidanos facilè centū ad Christi fidem
 cultumque traduxit. Et quanquam eum
 operæ apud Lusitanos & Firadenses po-
 sitæ haudquaquam pœnitebat (plures
 quippe Firandi paucis diebus, quā Can-
 goximæ multis mensibus, ad Christi ad-
 iunxerat gregem) tamen maiora mente
 complexus, Cosmo Turriano neophytos
 committit; ipse cum Ioanne Fernando in
 Iaponem insulam traicit, Meacum pe-
 titurus. Verùm edoctus à locorum peri-
 tis, Amangucium oppidum satis celebre
 in via esse: confestim eò, Amanguciani
 Regis animum ac sensus tentandi explo-
 randiq; studio, pergit. Oppidum est ma-
 ritimum in præcipua illa Iaponiæ parte,
 quam Iaponem propriè vocari diximus,
 Amangucium in primis amplum ac no-
 bile.

*Firandū
 oppidum.*

*Amangu-
 cium op-
 pidum.*

bile: quippe sedes Amanguciani Regis,
 qui, opibus præpotens, cum Meacensi
 Rege omnium maximo de imperio di-
 miat. Id oppidum, gentis more, tectis li-
 gneis constat: familiarum millia ample-
 ctitur circiter decem. Abesse dicitur
 à Firando millia passuum fermè 300.
 Huc igitur cùm venisset Xaverius, repe-
 rit nobiles viros permultos, pluresque è
 plebe, avidos cognoscendæ Christianæ
 religionis, de qua multa rumore ac fama
 dudum acceperant. Itaque in compitis
 ac triuis bis in die de scripto (nondum e-
 nim linguam Iaponicam probè norat)
 Euangelium diuulgare instituit, magnâ
 hominum frequentiam concursuque. Cæ-
 terum sermonem de diuina Lege non æ-
 què prosperè omnium excipiebant aures.
 multi audiebant sanè libenter: plures
 contra aspernabantur penitus: nonnulli
 etiam procaciùs irridebant. Quocirca
 per vias euntem deinde Xaverium, velut *Xaverius*
 insanum, magna puerorum ultimæque *velut in-*
 sortis hominum turba prosequabantur *sanus ex-*
 illudentes, atque ea quæ audierant Chri- *agitatur.*
 stianorum mysteria legesque nominatim
 per iocum ac ludibriū inculcantes. Quæ
 ille omnia, non tam contumeliam quàm
 contumeliæ causam intuens, æquo læ-
 toque ferebat animo. Ita plus ferendo
 O. 5. quàm

quàm dicendo profecit. Namq; auditorum prudentiores, eum minimè fatuum esse intelligentes, egregiam eiusdem in tot probris, verborumque contumelijs, patientiam æquitatemque animi admirabantur, utique eum eundem audirent inde vsque ab Europa per immensa Oceani spatia in Iaponiam, duntaxat nouæ religionis tradendæ studio, traiecisse. Ad vltimum peregrina virtus miraculo esse cœpit, & multorū sermonibus ac studijs celebrari colique. Ergo Dynastæ plures, diligentius exploraturi quid tandem religionis ex alio aduexisset orbe, eum domum suā accersebant, suapte sponte pollicentes, si religiones, quas afferret, ipsis probauisset, haud dubiè patrijs prælaturos. Sed nimirum id opus *nō est volentis, neque currentis, sed miserentis Dei*. Ex eadē res aliter ab alijs, à plerisque autem aurbus magis, quàm animis admissæ. Post dies aliquot in compitis & priuatorum ædibus non sine fructu consumptos, ad Regem, eius accersitu, Xauerius venit. Percontanti genus, causamque sui in Iaponiam aduentus, respondet se natione Hispanum eò diuinæ legis prædicandæ causâ venisse, de ipsorū salute sollicitum. Neminem quippe saluum esse posse, qui non Deum huius vniuersitatis opificem,

A Dynastis domū accersitur.

Rom. 9.

ac

ac IESVM vnicum Dei Filium, omnium gentium Salvatorem agnosceret, eiusque caelestem salutaremque legem impensius custodiret. Iussus ergo ab Rege protinus eam legem explicare, morem illi gessit haud inuitus, bonamque sui libri excitavit partem. Auditus est horam circiter attentè sanè ac diligenter. Sed Rex barbarus, audiendis rebus caelestibus, quam gerendis aptior, audita neglexit. Xaverius inde ad concionandi munus reuersus (vt paulatim consuetudo homines, quamuis feroces, mitigat mollitque) æquioribus populi animis, secūdiōribusque concionibus, est vsus. Complures iam egregia Christi facta cupidè audiebant. Vbi verò ad acerbissimos eius cruciatus, indignissimamque necem ventum erat, lacrymis temperare non poterant: adeo etiam barbaris miseranda videbatur. Misericordia religioni aperuit viam, nonnullique Christo aggregari cœpti. Verùm Franciscus haud operæpretium ratus in ea vrbe versari diutius. Meacum pergere decreuit, ea mente, vt à Meacensi Rege, qui propter imperij magnitudinem Magnus Rex dicitur, veniam diuulgandi Euangelij peteret. Meacum quippe urbem totius Iaponis longè clarissimam sciebat esse, ac Gymnasio maximè inclytam. De

*Regi Eu-
angelium
prædicat.*

*Ethnici
audiendo
Christi
cruciatus
lacryman-
tur.*

*Magnus
Rex Mea-
censis.*

cuius magnitudine vrbs, celebritate Collegiorum, Cœnobiorumque multitudine, in ipso itinere ad eò multa cognorat, vt ei in animo fuerit rectà contendere Meacum. Sed, Deo Cangoximani fauente, Cangoximam, vt supra diximus, nauis appulsa est, vbi spes Christianæ rei bene gerendæ diutiùs quàm fructuosiùs eum retinuerat. Meacum igitur iturus, dedit se in viam duobus comitibus, Ioanne Fernando è Societate, & Bernardo Iapone neophyto, antiquæ probitatis viro, qui Cangoximæ ad Christi fidem accesserat primus.

CAPVT VI.

Meacum magno labore contendit.

MEACVS vrbs in media fermè insula sita est, velut Iaponis vmbilicus. Distat ab Amangucio, quod in primo insulæ aditu est positum, recta quidem regione passuū millia non ampliùs CL. Sed anfractus maximi æstuariorum ac montiū intercedunt. Eò iter intēdit Xauerius anno post Christum natū M. D. L. mense Octobri, quo mense in Iapone ingruit frigus. Erat tum iter illud non modo saxis asperum, sed etiam perpetuis obsitum niuib⁹, quas acri gelu vis hyemis adstrinxerat